

Barraca del Pedregar

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Carner
Alçada: 355

Coordenades:

Latitud: 41.63781
Longitud: 1.80726
UTM Est (X): 400661
UTM Nord (Y): 4610251

Classificació

Número de fitxa 08053 - 252
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XIX

Estat de conservació Bo

Notes de conservació:

El pagès, malgrat conservar-la arracona cap a la façana les pedres que van sortint a la superfície durant la llaurada. Un bardissar sec dificulta enormement l'accés a l'interior de la barraca i les branques noves estan envaint la coberta, malmetent el voladís. A la part posterior de la barraca hi ha un ametller que ha anat creixent, i les branques s'han recolzat en el mur i coberta provocant un despreniment que cal reparar amb tota urgència per tal de conservar aquesta magnífica construcció.

Protecció

Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)

Accés

Fàcil

Ús actual:

Sense ús

Titularitat

Privada

Titular:

08052A0160001100000F

Autoria de la fitxa

Jordi Montlló i Laura Bosch

Descripció

Barraca de pedra seca situada en terres del Carner, al bell mig d'una gran feixa coneguda amb el nom del Pedregar. L'accés es fa deixant a mà esquerra el camí que mena directament al mas i ressegueix un cop travessat el cademat de la finca en direcció al Carner Vell del qual només en resten algunes pedres amuntegades.

Es tracta d'una construcció aïllada, de planta quadrangular, que mesura 4,20 metres de costat (mides preses a l'exterior) per 2,90 a l'interior. Els rocs més grossos es troben situats a la base, als brancals i a les cantoneres per donar més solidesa a la construcció. Entre mig hi ha el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos facin moviment provocant un enderroc.

La porta, orientada a l'est, està formada per un arc de mig punt, i orientada a l'est. Els brancals són rectes i tenen una gruix de 0,65 metres. Mesura 1,80 metres d'alçada per 0,85 metres d'amplada màxima. La coberta és de volta per aproximació de filades. A l'exterior la coberta conserva una capa de terra amb el pedruscall característic. No té ni espitlleres ni tinells.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 3272.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els

"sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.

QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

